

„Állunk, mint a lakodalomban. Nézelődünk. Most ez micsoda?”

Orbán–Trump: egy kapcsolat anatómiája

Orbán Viktor tagadhatatlanul erős politikai ösztöntől vezérelve az első európai kormányfő volt, aki már 2016. július 23-án, tusnádfürdői beszédében kiállt Trump elnökjelölt mellett, amikor kijelentette, hogy „Trump jó lenne Európának, Európa és Magyarország számára ő az ideális amerikai elnökjelölt”. Az általa csodálatosnak remélt, ámde meglehetősen aszimmetrikus barátságnak ez volt a kezdete, az origója. Innen indul ennek a kapcsolatnak a korántsem egyenes vonalú, mostanra bizony lefelé konyuló fejlődéstörténete. Több kanyar után elérkeztünk a jelenig, egészen pontosan idén május 6-ig, amikor egy ráckevei lakossági fórumon, csalódottságát alig leplezve, kijelentette: „Nem akarom az amerikaiakat sem megbántani, meg önöket sem, de hát azért az amerikaiak leléceltek.” Ebben a kijelentésben már tetten érhető Orbán csalódása: nem erre számított.

Na de ne siessünk ennyire előre, hanem vessünk egy rövid pillantást a folyamatra, ami elvezetett az Orbán és hívei látását elhomályosító rózsaszín köd lassú oszladozásához.

Orbán és Trump kapcsolata az első elnökség idején

Annak ellenére, hogy Orbán az első európai vezető volt, aki támogatásáról biztosította az akkor még esélyte-

lennek tekintett Trump elnökjelöltet, majd pedig buzgó lelkesedéssel ünnepelte győzelmét, Trump első időszaka sem a reményeknek megfelelően alakult számára. Trump iránti lelkesedése persze elsősorban a demokratákkal szembeni ellenszenvéből és a demokrata adminisztráció emberi jogi és demokrácia iránti elkötelezettségének utálatából táplálkozott. Trump elnökjelölttel valójában 2016-ban semmilyen érdemi kapcsolata nem volt, és számára éppúgy sötét ló volt, mint a legtöbb kívülálló számára. Orbán – némi joggal – azt remélte, hogy a korai és egyedüli támogatást a hivatalba lévő elnök meghálálja. Nagyobbat nem is tévedhetett volna. A megválasztott amerikai elnök politikájában a kivételezésnek semmiféle nyoma nem volt. Trump elnök sorra fogadta vagy meglátogatta a térség vezetőit, míg Orbán Viktor hiába várt a washingtoni meghívóra. Végül hosszas várakozás után 2019 májusában – két és fél évvel az elnök beiktatása után – Cornstein nagykövet kieszközölte Orbán Viktor washingtoni látogatását. A nagy találkozó 40 percig tartott, és semmiféle jelentős bejelentés nem követte, afféle protokolláris, barátságot reprezentáló alkalom volt csupán.

Sokáig még nagykövetet sem veztek ki Budapestre, aki végül az elnöki beiktatást másfél évvel kö-

vetően foglalta el állomáshelyét. Talán David Cornstein nagykövet kinevezése volt az egyetlen ajándék, ami megédesítette a csalódás keserű ízét. Cornstein, a New York-i ékszerkereskedő és telemarketinges, aki személyesen is jó kapcsolatban volt Trump elnökkel, a lehető legkedvezőbb választás volt a magyar kormány számára. Cornstein semmilyen politikai tapasztalattal, tudással nem rendelkezett, bizony állíthatom, hogy az általam ismert amerikai nagykövetek közül inkompetenciájával messze kilógott valamennyi közül a sorból. Cornstein küldetését úgy fogta fel, hogy az egyedüli feladata az ország miniszterelnökével ápolt baráti kapcsolat, és ebben sikeres is volt. Agyba-főbe dicsérte Orbánt, tagadta, hogy Magyarországon korrupció létezne, és nem látott semmilyen demokrácia-deficitet vagy jogállamiság-problémát. Betegsége miatti gyakori távollétei egyébként is megakadályozták, hogy az alig több mint kétéves mandátuma során közelebbről megismerkedjen a fogadó ország tényleges helyzetével, problémáival, de talán erre nem is volt igénye. Igazi ideális amerikai nagykövet volt a rezsिम számára.

Mindezek ellenére nem volt feszültségmentes a magyar–amerikai viszony ebben a periódusban sem. Igaz, a jogállamiság-problémák nem okoztak feszültséget, ámde a magyar–kínai kapcsolatok szorossága annál inkább. Pompeo külügyminiszter 2019. februári budapesti látogatását megelőzően az amerikai külügy egy szigorú közleményt adott ki, amelyben kifejtették, hogy mit várnak el a magyar kormánytól. A lista akkor is hosszú volt: az Észa-

ki Áramlat 2. vezetőék elleni tiltakozástól a GDP 2 százalékát kitevő honvédelmi kiadásokon át a szövetségi hűségig terjedt, ami az orosz és kínai befolyásolási törekvésekkel szembeni ellenállást jelentette. A találkozóon jelentették be, hogy az amerikai külügy támogatási programot indít a független média részére, és ezt nyomatékosította Pompeo azzal, hogy látványos találkozót tartott a magyar civil szervezetek képviselőivel. Nos, aligha ezt várta a kormány az amerikai jóbaráttól.

Az orosz sajtó egyenesen azzal vádolta meg az amerikai diplomáciát, hogy puccsot készít elő Orbán Viktor ellen. Ebből persze egy szó sem volt igaz. Pompeo neheztelését az is kiváltotta, hogy a tervek szerint a magyar 5G-hálózatot kínai szereplők építik ki, nevezetesen a Huawei és a ZTE vállalatok, amelyek a kínai vannak szoros összeköttetésben vannak a titkosszolgálatokkal, és az Egyesült Államokból ki is tiltották őket. Pompeo határozottan követelte ezeknek a terveknek az elvetését, és mivel erre az Orbán-kormány nem volt hajlandó, a szankciók csak azért nem következtek be, mert Trump elnök az első ciklusa után megbukott.

Az intenzív kapcsolatkeresés időszaka

Mint láthattuk, az első Trump-elnökség a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető sikertörténetnek a magyar kormány szemszögéből. Orbán Viktor kedvét azonban ez sem vette el: egyértelműen és határozottan támogatta Trump második elnökjelöltségét is. Orbán 2020 szeptemberében hosszú interjút adott a Reuters hírügynökségnek, ami bejárta a világsajtót. Ebben az in-

terjében kijelentette, hogy meg van győződve Trump megválasztásáról, és ezért neki nincs is B terve. Szerinte az az egyedüli oka, hogy harminc éve tartósan a magyar politikában van, mert mindig hitt az A tervben, és az mindig bejött (kivéve, amikor nem, természetesen hozzá). Meg is indokolta, hogy miért jobb a világnak, ha Trump nyer: szerinte a demokraták egy morális imperializmust erőltetnek a világra, amit az illiberálisok elfogadhatatlannak tartanak. Szerinte ha az EU-t nem központosított szervezetként, hanem a tagállamok közösségeként kezeljük, akkor messze ő a legjobb.

Ma már tudjuk, hogy az A terv nem jött be. Orbán nagyon kevés dologban következetes, de még ezek közül is kiemelkedik Trump iránti lojalitása és támogatása. Akkor sem hagyta el őt, amikor Trump politikai jövőjére szinte senki nem fogadott volna. Trump a bukás után számos jogi és politikai vád alanya volt, korábbi szövetségesei közül is sokan elpártoltak mellőle.

Orbán viszont helyesen mérte fel, hogy éppen ebben az időszakban, a támadott, beszorított, vesztes pozícióban lévő Trump számára ér az ő támogatása nagyon sokat. Igazából a közeli kapcsolat Orbán és Trump között, ill. a Fidesz szatellitszervezetei (Alapjogokért Központ, MCC) és a Trumpot támogató republikánusok között ebben az időszakban jött létre. Orbán időt, energiát és az adófizetők pénzét nem kímélve gigantikus építkezésbe kezdett, aminek talán a leglátványosabb eleme a CPAC-konferenciák hazai szervezése volt. A CPAC az amerikai konzervatív erők és a Trumpot támogató republikánusok szervezete, amely-

nek fő tevékenysége, hogy időről időre jamboree típusú konferenciákat szervez, mostanában a Trump-hívó republikánusoknak. A CPAC, amelyet egyébként jelentős összeggel támogatott a magyar kormány, 2022 májusában Budapesten rendezte meg az első külföldi találkozóját, amiből mostanra már évenkénti sorozat lett, és az idén tartják a negyedik budapesti CPAC-konferenciát. Még abban az évben a CPAC dallasi kongresszusán Orbán Viktor is beszédet tarthatott.

Ebben az időszakban több személyes találkozóra is sor került Orbán Viktor és Trump között, és úgy tűnt, hogy valóban kezdetét vette a kölcsönös politikai barátság kettőjük között. A látszat mindenestre ezt sugallta. Innen egyértelmű volt, hogy Orbán a 2024-es elnökválasztási kampányban teljes mellszélességgel kiáll Trump mellett. 2024 márciusában, Trump meglátogatását követően egy Facebook-posztban azt írta: „Magyarországnak béke kell! A béke neve: Donald Trump”.

Orbán 2024-es tusnádfürdői beszédében is ugyanez az egyértelmű elköteleződés tükröződik: „Röviden erről csak azt tudom mondani, hogy az USA fejleményei nekünk kedvező módon alakulnak... Valójában Donald Trump kísérlete valószínűleg az USA utolsó lehetősége, hogy a világelsőséget megőrizze. Erre mondhatjuk, hogy erre négy év nem elegendő. De ha megnézzük, hogy kit választott alelnöknek, aki egy fiatal és nagyon erős ember, akkor, ha most Donald Trump nyer, négy év múlva az alelnöke indul, aki kétszer mehet, az tizenkét év, és tizenkét év alatt egy nemzetstratégiát már végére lehet hajtani.”

Ugyanakkor ebben a beszédben már megjelent egy olyan elem is, ami mostanában újból visszatér, és árnyalja Orbán optimizmusát: „Kínától megkaptuk az ajánlatot, megkaptuk a maximális ajánlatot, nem fogunk jobbat kapni. Ez a következőképpen összegezzhető. Kína messze van, számukra Magyarország európai uniós tagsága érték, szemben az amerikaiakkal, akik állandóan pedzegetik, hogy esetleg ki kéne nekünk onnan lépni. A kínaiak szerint ott jó helyen vagyunk akkor is, ha az EU-tagság korlátozást jelent, hiszen nem tudunk önálló kereskedelempolitikát folytatni.”

Orbán Viktor vabankot játszott, mindent egy lapra tett fel, és látszólag a stratégiája bejött. Ám ez csak látszólag van így. A mindvégig kétesélyesnek tűnő elnökválasztást végül Trump meggyőző fölénnyel nyerte meg, sőt a kongresszus mindkét házában többséget szerzett, azaz „trifecta”, hármas győzelem fűződik a nevéhez. Úgy tűnt, hogy minden a magyar kormány reményei szerint alakult. Vagy mégsem?

A nagy remény

Trump választási győzelmét követően az öröm és a várakozás határtalan volt a kormány köreiből. Ezt támasztja alá Orbán Viktor január 17-i pénteki rádiós nyilatkozata is, miszerint: „Kedd reggeltől, Donald Trump amerikai elnök hivatalba lépése után minden meg fog változni, más nap kel fel a nyugati világ felett; véget ér egy keserű, nehéz, fájdalmas, kudarcokkal tarkított négy év: a demokrata kormányzás.” Ehhez még hozzáfűzte, hogy „végül is csalással vették el az elnökséget Donald Trump elnöktől... Ha 2020-ban nem

csalnak, akkor Donald Trump maradt volna az elnök, és akkor nincs ukrán–orosz háború.”

Majd ezt az eszmefuttatást azzal egészítette ki, hogy Trumppal van egy megállapodása arról, hogy fantasztikus, nagy ívű aranykorszak következik az amerikai–magyar kapcsolatokban, ami a mindennapokban, a „zsebekben és a családok költségvetésében” is érezhető lesz.

Szerinte Trump elnök megválasztásának köszönhető, hogy a magyar gazdaság „már most januárban egy repülőrajtot tudott venni, és neki lendült”, és fantasztikus évet vár 2025-től. (Orbánnak ez a kijelentése és a 2025-höz fűzött reményei nagyon rosszul öregedtek, ma már rendkívül ironikusan hatnak.)

Orbán az amerikai elnök beiktatásának napján, január 20-án egy rövid videót tett közzé a Facebook-oldalán, amiben még ugyanez a töretlen optimizmus tükröződik: *„Donald Trump elnökségétől békét, nyugalmat, gazdasági fellendülést várunk. A világ meg fog változni, és ez a magyaroknak jó lesz.”*

A kormánypropaganda optimizmus a még a független média és a független szakértők egy részére is átragadt. Még ezekben az egyébként megbízható forrásokban is léptenyomon találkozhattunk tavaly decemberben és idén januárban olyan állításokkal, hogy Orbán Viktor Trump elnök kiemelt európai partnere lesz, Orbán bármikor felhívhatja Trump elnököt, és kérhet tőle szinte bármit. Rövid időn belül jelentős magyar–amerikai megállapodás születik, lesznek komoly amerikai beruházások. Pillanatok alatt leveszik Rogánt a szankciós listáról, és újra

életbe lépnek a beruházásvédelmi, ill. a kettős adóztatást kizáró megállapodások. Hallani és olvasni lehetett olyan állításokat is, hogy ő fog közvetíteni Trump és Putyin között, sőt a két elnök első találkozásának a helyszíne is Budapest lehet. Volt, aki odáig ment, hogy még az EU vezetői is Orbánnál fognak kilincselni, és kérni kell a segítségét, ha el akarnak intézni valamit Washingtonban. Orbánt felértékeli, hogy különleges kapcsolatai vannak a világ három vezető politikusával: Trump, Putyin és Hszi Csin-ping elnökökkel. Az önámítás példái hosszan folytathatók, és láthatóan még a független vélemények sem tudták kivonni magukat teljesen ennek a hatása alól.

Orbánnál valamivel hamarabb jött el a független véleményalkotók keserű ébredése a magunk teremtette álmvilágból. Május 6-án a kijózanodás már Orbánt is elérte, amikor arról beszélt, hogy az amerikaiak leléceltek (ti. a béketárgyalásokból), és mi állunk, mint f... a lakodalomban. Állunk és csodálkozunk. Na de mi kellett ahhoz, hogy idejussunk?

Az első négy hónap mérlege

Hamar kiderült, hogy a dolgok nem a kormány optimista forgatókönyve szerint alakulnak. Az első jelentős és a nyilvánosságban is megjelenő konfliktus a két fél között már február végén létrejött. Történt ugyanis, hogy a magyar kormány döntése alapján február 24-én hetven (más források szerint 78) TEK-kommandós megjelent a boszniai Szerb Köztársaságban. Megjelenésük azért is okozott nemzetközi megütközést, mert a látogatás célja tisztázatlan volt. A rejtélyt fokozta Milorad Dodik elítélt boszniai szerb

vezető nyilatkozata, aki pár nappal az esemény előtt, egy budapesti látogatást követően azt mondta, hogy nagyon fontos megállapodás született a magyar kormánnyal, amiről még nem beszélhet. A hivatalos és nehezen hihető magyarázat szerint gyakorlatozni és kiképzési feladatokkal érkeztek Boszniába a TEK-esek, de ennek a magyarázatnak nem sokan adtak hitelt, köztük az Egyesült Államok kormánya sem. A hírek szerint Rubio külügyminiszter egy telefonbeszélgetés során határozottan követelte a magyar kommandó kivonását, ami ezt követően 24 órán belül meg is történt. Ezután az amerikai külügyminisztérium egy közleményben is mindenkit figyelmeztetett, hogy ne avatkozzon be az egyébként is konfliktusos boszniai helyzetbe. A közlemény címzettje félreérthetetlenül a magyar kormány volt.

Március 7-én megérkezett az új amerikai ügyvivő, Robert Palladino, akit a kormány részéről üdvözléssel és megkülönböztetett tisztelettel fogadtak. Palladino sem maradt adósa a kormánynak, és szép szavakkal méltatta a két ország kapcsolatait és a két vezető közötti barátságot. Fülbemászó zene volt a kormányzati füleknek, amikor Palladino kijelentette, hogy visszatérnek a klasszikus diplomáciához, kerülik a nyilvánosságot, és nem kívánnak véleményt nyilvánítani az ország belső ügyeiben. Ehhez képest hideg zuhanyként érhetette a kormányt, amikor Palladino a Magyar Külügyi Intézetben április elején egy beszélgetés keretében ismertette az új amerikai adminisztráció elvárásait a magyar kormánnyal szemben. Palladino állítása szerint

az amerikai adminisztráció elvárja, hogy Magyarország többet költjön a védelmi kiadásokra, és ebben az Egyesült Államok hadiipari vállalkozásainak legyen kulcsszerepe. Hangsúlyosan beszélt az orosz energiafüggőség felszámolásáról, ezt nemzetbiztonsági érdekek nevezte, egyben jelezte, hogy az Egyesült Államok kész LNG-gázzal pótolni a kieső orosz energiát. Szóba hozta a nukleáris együttműködés fontosságát is, és ajánlotta, hogy amerikai fűtőanyagot használjanak Pakson, ennek biztosítására az amerikai vállalatok készen állnak. Egyúttal jelezte, hogy amerikai moduláris (azaz kis, helyi) nukleáris erőművek szállítására is lehetőség nyílik, és örülnének, ha Magyarország élne a lehetőséggel. Palladino nem hagyott kétséget afelől, hogy nincs ingyenebéd, a barátságnak ára van, amit a magyar kormánynak kell megfizetnie.

Trump elnök már a választási kampányában világossá tette, hogy súlyos vámokat kíván bevezetni a partnerországokkal szemben is. Bár a vámháború fókuszában Kína állt, a szövetségesek sem mentesülnek a vámok alól. Az első vámintézkedések éppen a két szomszédot, Kínát és Mexikót érintették, de április 2-án, a Trump által csak Liberation Daynek nevezett napon valóságos vámcunami következett, ami az EU-tagállamokat is súlyosan érintette. A bejelentés szerint alapból minden termékre 20 százalékos, míg a gépjárművekre és alkatrészekre 25 százalékos vámot kívántak kivetni. Bár a felháborodott reakciókat és a tőzsdei válságot követően végül a vámokat 10 százalékra csökkentették, de az autókra vonatkozó 25 százalé-

kot fenntartották. Mivel az Egyesült Államokba irányuló magyar export nagyjából 40 százaléka gépjármű és alkatrész, ez Magyarországot, azon belül pedig főleg a győri Audi gyárat nagyon érzékenyen érintette. Minden nyolcadik itthon gyártott autó korábban az amerikai piacra ment, és több mint százezer gépjárműmotor, sok akkumulátor és más alkatrész célországa is az Egyesült Államok volt. Egyes felmérések szerint az EU-tagállamok közül arányosan Magyarország a vámintézkedések harmadik leginkább hátrányosan érintett országa. Az Audi bejelentette, hogy felfüggeszti amerikai exportját.

Ezzel egy újabb lufi pukkadott ki. Korábban Orbán és Gulyás Gergely miniszter is azzal házalt, hogy mi majd kedvező különmegállapodást kötünk, és ránk az amerikai vámok nem vonatkoznak. Akik kicsit is értették az EU működését, azok persze tudták, hogy az EU-nak közös kereskedelempolitikája van, tehát egy ilyen különmegállapodás csak Magyarország kilépését követően értelmezhető. Természetesen nem is volt semmilyen kivételezés. Mi is azt kaptuk jutalomképpen, amit mások büntetésként.

Közben április 7-én megjelent egy amerikai kormányjelentés arról, hogy milyen tényezők gátolják az amerikai kereskedelmi kapcsolatokat a világban. Ebben a jelentésben Magyarországot megtisztelő módon 19 alkalommal említették meg, milyen kár, hogy kifejezetten negatív összefüggésben. Felrótták a magyar kormánynak a korrupciót, az irányított közbeszerzéseket, az amerikai vállalkozásokkal szembeni diszkriminációt. Ez meglehetősen kelle-

metlenül érintette a baráti magyar kormányt, a bírálókat élét azzal az állítással kívánták elvenni, hogy a jelentést még az előző adminisztráció állította össze, és ez is Pressman korábbi nagykövet megkésett bosszúja. Bár a jelentés összeállításában valóban a korábbi adminisztráció játszott döntő szerepet, de ezt már az új adminisztráció hagyta jóvá és hozta nyilvánosságra azzal a céllal, hogy igazolja az amerikai vámok jogosságát.

Az együttműködés egyik kiemelt pontja az ún. „békepolitika” volt. Orbán számtalan alkalommal elmondta, hogy amennyiben Trump maradt volna az elnök, nem tör ki a háború, de ő majd egy nap alatt békét teremt, a béke neve Donald Trump. A kormány abban bízott, hogy az Európában elszigetelt és kiközösített oroszpartisága nagy szövetségesre lel Trump személyében. Egy ideig úgy tűnt, hogy ez a reménye nem is alaptalan. Hamar kiderült azonban, hogy Trump elnöknek nagyhangú és magabiztos kijelentései ellenére nincs semmiféle konzisztens béketerve. Az álláspontja szinte naponta változott, és ezeket a változásokat nehezebb volt követni, mint egy flippergolyó mozgását. Az első meglepetés ezen a téren akkor érhetette a kormányt, amikor az ukránoknak nyújtandó EU-segélyt akarták megvétózni, és erre Rubio külügyminiszter erőlyesen felszólította őket a vétó visszavonására, amit ez a szuverenitására annyira büszke kormány kénytelen volt engedelmesen teljesíteni.

Nagyobb sokkot okozott az, amikor Trump vámokkal fenyegette meg Oroszországot, azt ugyan még megpróbálták a kormánypropagandában

úgy magyarázni, hogy ezek békevámok, ellentétben az európai háborús vámokkal, de az már végképp nehezen ment le a kormány torkán, amikor Trump elnök magas másodlagos vámokkal fenyegette meg az oroszoktól energiát vásárló országokat, köztük Magyarországot is.

Orbán április 23-án egy pilisvörösvári fórumon újból szóba hozta, hogy Trump elnök rendszeresen kérdegeti, mikor lépünk már ki az EU-ból, de ő erre azt válaszolja, hogy ez jelenleg még nem érne meg nekünk. Talán akkor, ha lenne valamilyen ellenajánlat. Jótékony homály fedi, hogy milyen ellenajánlatra gondolt.

Az igazi mennykő május 2-án csapott le, amikor Trump elnök bejelentette, hogy kiszáll a béketárgyalásokból, és engedélyezte az újabb fegyverszállításokat Ukrajnának. Erre reagált csalódottan Orbán Viktor Ráckeven május 6-án: „Nem akarom az amerikaiakat sem megbánni, meg önöket sem, de hát azért az amerikaiak leléceltek ... *Mi meg európaiak ott állunk, mint ... a lakodalomban. Nézelődünk. Most ez micsoda?*”

Szerény sebtapasz volt ezekre a sérülésekre, hogy április 15-én Rogán Antal nevét eltávolították a szankciós listáról. Ez sem úgy történt, ahogyan a kormány szeretete volna, mert nem azzal az indokkal távolították el a listáról, hogy alaptalanul került oda (a leköszönő Pressman nagykövet kicsinyes bosszújaként, ahogy ezt a kormány kommunikálta), hanem az Egyesült Államok nemzetbiztonsági érdekeire hivatkozva. Tehát nem azt állították, hogy Rogán ártatlan, hanem azt, hogy magasabb politikai érdek fűződik a levételhez, mint a fenntartáshoz.

Trump megválasztását követően azt kommunikálta a kormány és propagandája, hogy Rogán Antal heteken belül lekerül a listáról (végül három hónap után történt meg), és hamarosan új beruházásvédelmi és kettős adóztatást elkerülő megállapodás aláírására is sor kerül. Ráadásul fél éven belül egy átfogó gazdasági egyezmény is születik a két ország között, és ez egy új aranykor hajnala lesz. Ebből csupán Rogán Antal kelletlen levétele valósult meg, a két megállapodás újratárgyalásáról azt nyilatkozták az amerikaiak, hogy nem időszerű, az átfogó gazdasági megállapodásról sincs semmi hír, pedig már négy hónap eltelt. Nem-hogy az új amerikai nagykövet kinevezésére, de még a megnevezésére sem került sor, pedig már jó néhány nagykövetet megneveztek, például a szomszédos Szlovákiába küldendő nagykövetet is. Palladino ügyvivő delegálása arra utal, hogy még jó ideig amerikai nagykövet sem lesz Budapesten.

Itt tartunk most, és már érzékelhető a csalódás a kormányzati kommunikációban: nem erre számítottak.

Mivel magyarázható az, ami történt?

A kézenfekvő magyarázat az, hogy Orbán Viktor már elveszítette a közvetlen kapcsolatát a valósággal, realitásérzéke meggyengült, egy párhuzamos univerzumban él és délibábokat kerget. Ez nagyjából igaz is, de nem ad mindenre magyarázatot.

Kétségtelen, hogy Orbán számára a két amerikai elnökjelölt közül Trump volt a kedvező, sőt az egyedül elfogadható opció. Nem vitás, hogy Kamala Harrisszel és a demokrata adminisztrációval rend-

szere még sokkal rosszabbul járt volna. A csalódás ellenére számára Trump elnökségének mindenképpen van egy nagy előnye: megszűnt az a nyomás, ami a korábbi adminisztráció részéről ránehezedett a jogállamisági problémák és a magyar demokráciadeficit kapcsán. Ilyen értelemben mindenképpen nyertese Trump megválasztásának. Csak-hogy ő ennél sokkal többet remélt és főleg ígért híveinek. Mindaz, ami ezen a szerény, csak számára, ill. a NER számára értékes nyereségen túl van, meghíúsulni látszik.

Orbán és kormánya eltúlzott illúziókat táplált Trump második elnökségével kapcsolatban, és törvényszerű a csalódás. Félreértették Trump narcisztikus személyiségét, és ez a félreértés megcsalta őket. Odáig jól mérte föl a helyzetet Orbán, hogy Trump fogékony a hízelgésre, szüksége van az ajnározásra. Ezzel Orbánnak sikerült abban az időszakban közel kerülnie Trumphoz, amikor ő nehéz küzdelmet folytatott az igazságszolgáltatással és a közvéleménnyel, és neki erre a szolgálai hízelgésre nem csupán politikai, de lelki okok miatt is nagy szüksége volt. A kampányban különösen jól jött Trumpnak, sokat hivatkozott is rá, hogy van egy hivatalban lévő miniszterelnök, aki csodálja őt, dicsőíti, azt mondja, hogy ő majd egy nap alatt békét teremt.

Azt viszont Orbán és csapata nagyon benézte, hogy épp e személyiségtípusból adódóan, Trump a megválasztása után, már nem érez semmiféle hálát Orbán iránt. Orbán előnye mostanra elpárolgott, mert most már sok kormányfő udvarol Trumpnak és keresi a kegyét, Orbán elveszíti a jelentőségét Trump

szemében. Láthatóan van új európai kedvenc Giorgia Meloni személyében, de kedveli Macron elnököt is, legutóbb már Von der Leyenről is azt mondta, hogy fantasztikus ember, nagyon kedveli őt (igaz, szinte szó szerint ezt mondta az új szír diktátorról is). Orbán kivételezettsége megszűnt, sőt bizonyos értelemben már tehetetlen Trump számára, egy népszerűtlen troublemaker, akivel még az ő táborában sem mindenki ért egyet.

Az is komoly tévedés volt, hogy Orbán magának közvetítő szerepet tulajdonított vagy legalábbis remélt. Erre Trumpnak egyáltalán nincs szüksége. Akivel akar, azzal tud közvetlenül is tárgyalni, de ha mégis szüksége lenne erre, akkor bőven választhat azok közül, akiknek Orbánnál lényegesen nagyobb presztízse, befolyása van.

Itt tehát levonható az a tanulság, hogy rossz helyzetértékelésből indult ki, és ebből szükségszerűen rossz következtetésekre jutott. Eltúlzott, illuzórikus várakozásai voltak, ezekkel a közvéleményt is ámította, ami egy ideig sikeres volt, de

mostanra éppenséggel nagyon visszaütni, mert már mindenki számára világos, hogy hitegették és becsapták őket, mert az eltúlzott remények nem teljesülnek.

Abban a tévhitben, hogy az Egyesült Államokkal a háta mögött nyugodtan indíthat mindennél durvább támadást az Európai Unió tagállamai, intézményei és saját polgárai ellen, most az a veszély fenyegeti, hogy a két szék közt a pad alá eshet. Miközben mélyponton vannak a kapcsolatok az EU-val, és ezt most tudatosan tovább rombolja a gyülekezési törvény korlátozásával, a szuverenitásvédelmi törvénnyel, az ún. „átláthatósági törvénnyel”, ami valójában a civil társadalom elleni frontális támadás, alkotmánymódosítással az állampolgárság felfüggesztéséről és az Ukrajna csatlakozásáról tartandó „népszavazással” stb., az általa remélt amerikai felmentő sereg nincs sehol.

Bibó István korszakos jelentőségű tanulmányának konklúziójával szólva újból zsákutcába vezették Magyarországot a vezetői, mint korábban már annyiszor.

Gáldi Vinkó Andi Paradisco című sorozatából